

13. LISTOPADU 2020

JAKO KAŽDÝ PÁTEK JSEM PRO VÁS PŘIPRAVIL STRUČNÝ PŘEHLED ZPRÁV
Z ČESKÝCH LITERÁRNÍCH LUHŮ A HÁJŮ:

Ve čtvrtek 12. listopadu zemřela ve věku 98 let lékařka a spisovatelka [Valja Stýblová](#). V polovině 70. let stála u zrodu první jednotky neurologické intenzivní péče v tehdejším Československu. Kromě odborných publikací napsala více než dvě desítky beletristických knih, většinou z **lékařského prostředí**, včetně zfilmovaného románu *Skalpel*, prosím.

Porota Obce překladatelů ve složení Petra Martínková, Ladislav Nagy, Helena Stiessová, Magdaléna Štulcová a Václav Jamek (předseda) vyhlásila výsledky 29. ročníku **Ceny Josefa Jungmanna** za nejlepší překlad uplynulého roku. Ocenění získala **Alice Flemrová** za převod románu Paola Sorrentina *Všichni mají pravdu* (nakl. dybbuk), s přihlédnutím k dalším předloženým překladům (Roberto Saviano: *Piraněv* /nakl. Paseka/, Elena Ferrante: *Temná dcera* /nakl. Prostor/) a se zvláštním oceněním její vytrvalé péče o zprostředkování nejlepších děl současné italské umělecké prózy českému čtenáři. Jména dalších oceněných překladatelů naleznete na webu [Obce překladatelů](#).

Laureátem ceny **Premia Bohemica** pro rok 2020 se stal francouzský bohemista [Xavier Galmiche](#). Toto ocenění uděluje z pověření ministerstva kultury Moravská zemská knihovna zahraničnímu bohemistovi či překladateli, který se ve své zemi významně zasloužil o šíření a propagaci české literatury.

*

„Řídká šedivá bradka povívající v podzimním vánku. Na hlavě kožená čapka s kšiltem a v ústech neodmyslitelná bafající dýmka. **Zena Kaprála** nešlo přehlédnout,“ zavzpomínal v Salonu Práva na zesnulého básníka spisovatel [Michal Šanda](#). Za životem a dílem Zeno Kaprála se ohlédl také [Martin Stöhr](#) na webu H7O.cz.

„Pokud někomu připsat letošní rok v české literatuře, a možná rovnou v kultuře, pak jednoznačně **Milanu Kunderovi**. Tolik povyku se kolem jeho života a díla strhlo naposledy v roce 2008, kdy na něj týdeník Respekt vyrukoval s kauzou Kundera–udavač. Letos, v roce Kunderových jednadvadesátin, je ale sklizeň trochu jiná, o dost pestřejší, a hlavně pozitivnější,“ napsal [Radim Kopáč](#) v Lidových novinách.

V neděli 15. listopadu si připomínáme 350 let od úmrtí [Jana Amose Komenského](#), významné osobnosti nejen českého evangelického baroka, ale i mezinárodní intelektuální scény pobělohorské Evropy. Jak vnímat Komenského bez nánosu historických mýtů? A kudy by se ubírala reforma školství, kdyby Komenský nemusel odejít do exilu? Hosty Akcentu, který připravil Petr Šrámek, byli profesorka bohemistiky a esejistka **Sylvie Richterová**, historik **Michal Stehlík** a bohemista **Ondřej Koupil**.

„(...) Kundera rozhodně není modla bez vady, která by se v lehké době chovala vždy ideálně. Nejpodstatnější část jeho díla je přesto – anebo spíše právě proto – jedinečná. A měli bychom se tudíž ptát, v čem je to tajemství. Proč právě nedokonalý jedinec vyrůstající a tvořící v tak podivné zemi s tak nesmyslným režimem zaujal svým psaní tolik lidí? Poučené čtení Kunderova života, které by jeho dílo nepoužívalo jen jako ilustraci k apriorním odsudkům, nýbrž jako svébytnou hodnotu, by nám poskytlo adekvátnější odpověď než Novákova monografie,“ píše [Pavel Janoušek](#) v souvislosti s **kunderovskou monografií Jana Nováka** v aktuálním čísle Tvaru (18/2020).

Z výsledků jarního dotazníkového šetření mezi více než stovkou **literárních překladatelů** v Česku vyplývá, jaký dopad na jejich profesi mělo uzavření škol nebo nejistota na knižním trhu. Máme se obávat o pokles kvality překladů? A jaká podpora chybí **spisovatelům**? O zkušenostech s vykonáváním své profese během pandemie koronaviru mluvili ve vltavském [Akcentu Petry Kultové](#) překladatelé Michala Marková, Lucie Mikolajková, předseda Skandinávského domu Michal Švec a také spisovatel Ondřej Buddeus.

*

Kvůli vládním restrikcím zůstávají minimálně do 20. listopadu uzavřena knihkupectví, což ohrožuje tržby zejména [malých nezávislých nakladatelů](#), kteří se zaměřují na nekomerční a nízkonákladovou literaturu. Hledají proto možnosti, **jak v nepříznivé situaci přežít**.

Svaz českých knihkopců a nakladatelů spustil iniciativu [#knizkaprostricku](#). Nabízí tak veřejnosti možnost poděkovat zdravotnickým pracovníkům za jejich nasazení tím, že pro ně mohou koupit a darovat jim knížku. Knihkupectví, která mají na mapě na webu [www.knihatislusi.cz](#) červenou značku s křížkem, mají nejen otevřená výdejní okénka, ale

budou ve svých prodejnách knížky koupené zdravotníkům shromažďovat a následně je po domluvě dopraví do nejbližšího místního zdravotnického zařízení.

Celostátní přehlídka [Triennale českého ex libris](#) nabízí již po šestnácté možnost zhodnotit vývoj knižní značky, proměny uměleckých tendencí, ikonografické trendy a současné postupy v oblasti grafických technik za poslední tříleté období, tentokrát však netradičně i ve virtuálním prostředí.

Nové číslo internetového magazínu [Ravt](#), které připravila Olga Stehlíková, je věnováno zesnulému spisovateli **Petru Hrbáčovi**. Kromě vzpomínkových textů, básní a fotografií jemu připsaných či s ním souvisejících obsahuje rovněž s ním nijak nesouvisející **anketu o roli literatury v době krize**.

Česká literatura pro děti a mládež, už dlouho v zahraničí oblíbený segment knižního trhu, si letos připsala další mimořádný úspěch. Tím je několik německých ocenění pro autorskou knihu **Davida Böhma** [A jako Antarktida: Pohled z druhé strany](#) (2019).

Dlouhodobá omezení a zákazy setkávání většího počtu osob ohrožují také pravidelnou činnost [Českého PEN klubu](#). Desítky pořadů letos museli opakovaně přesouvat na jiné termíny a nakonec většinu zrušit. Proto svým členům (přihlásit se však mohou i autoři a autorky mimo PEN) nabídli možnost zprostředkovat jejich nové knihy i starší tvorbu prostřednictvím **videozáznamů**. Výsledkem jsou zhruba půlhodinová videa, která přes YouTube sdílejí na svých webových stránkách.

*

Pátý díl podcastu [Horror Vacui](#), který připravuje Jonáš Zbořil, pojednává o důležitosti průvodních e-mailů, které napíšete k odeslaným rukopisům, i o tom, kdy je dobré se s editorem hádat. Tentokrát byli jeho hosty **Olga Stehlíková a Petr Borkovec**.

Jsou dva – žena a muž, každý z jiné části republiky. A oba spolu na jeden měsíc sdílí [literární domek v zahradě broumovského kláštera](#). Ten zůstává pro autory různých žánrů otevřený i v této době. Do Broumova přijíždějí, aby měli klid na svou tvorbu. Reportáž o tom pro Český rozhlas natočila Jana Házová.

[Ondřej Müller](#) je programový ředitel beletrie v nakladatelství Albatros Media. Několik let připravoval k vydání uspořádanou ilustrační tvorbu legendárního **Zdeňka Buriana**. „Trilogie prezentuje více než 1200 ilustrací, odborníci v současné době odhadují, že Burianovo dílo čítá téměř 12 000 položek, a to bez základních skic,“ prozradil spoluautor knih Deníku.

Hostem Knižního pólu Blanky Stárkové byl čerstvý laureát Státní ceny za literaturu [Michal Ajvaz](#), který představil některé své oblíbené knihy a autory.

Jana Poncarová je žena, která miluje příběhy, i ten svůj. Osudy její rodiny se propsaly do prvního románu Podbrdské ženy a vrátila se k nim i v prozatím poslední knížce nazvané Alžběta a Nina. Před nedávnou dobou jí pak nakladatelství wo-men vydalo první počín na poli literárního dokumentu – publikaci **Děvčata první republiky**, již vytvořila s fotografkou Ditou Pepe. [Janu Poncarovou](#) si pozvala do vltavské Vizitky Markéta Kaňková.

Jména Kafka, Čapek, Kundera nebo Havel jsou celosvětově známá. Ale co další čeští spisovatelé, kteří se u nás těší oblibě a zároveň se dočkali překladů do několika cizích jazyků? V policích zahraničních knihkupectví vedle tradičně překládaných českých knih naštěstí najdeme i díla současných českých autorů. A o těch v posledních měsících natáčí videa v rámci rozhlasového pořadu **České knihy, které musíte znát** spisovatelka [Pavla Horáková](#). Rozhovor s ní pro H7O.cz připravil Jakub Pavlovský.

Letošní **Státní cenu za překladatelské dílo** získala hispanistka [Blanka Stárková](#), která do češtiny převedla například díla Gabriela Garcíi Márqueze, Jorgeho Luise Borgese, Julia Cortáзара, Abela Posseho či Zoé Valdésové. Blanka Stárková však dlouhá léta působila také jako **redaktorka v Českém rozhlase**, v letech 1999–2002 dokonce vedla stanici Vltava. Jak prozradila Kamile Boháčkové v rozhovoru pro Týdeník Rozhlas, rádio je součástí její DNA.

Jako **grafický úpravce** nebo **ilustrátor** se podílel na vzniku mnoha desítek knih. Vede Ateliér ilustrace a grafiky na UMPRUM, provozuje nakladatelství a podílí se na organizaci festivalu malých nakladatelů **Tabook**. Před několika týdny poslal do světa objemnou publikaci, která ukazuje talent a imaginaci jeho studentů. I o nich mluvil [Juraj Horváth](#) ve vltavské Vizitce s Ondřejem Cihlářem.

Zkoušeli jste si někdy psát **deník**? A vydrželi jste u toho? Spisovatelka **Petra Hůlová** jich má doma celou krabici, začala s nimi totiž už ve třinácti letech na popud vodáckého oddílu. Podobně se k nim dostala i **Hana Slívová**, editorka a moderátorka ze stanice Vltava, která je v poslední době doplňuje třeba i kresbami. V pořadu [Liberatura](#) na Radiu Wave o tom hovořili s Jonášem Zbořilem a Karolínou Demelovou.

*

„A tak jsem zase musela uznat, že **čas mluvících hlav**, čas, kdy nám nic jiného než obrazovka ke kontaktu nezbyvá, nemusí být tak mizerný a únavný, jak se mi posledních pár týdnů zdálo. Možná, že sejít se a obyčejně si zavzpomínat není marné ani na Zoomu, není to marné nikdy,“ napsala spisovatelka [Markéta Pilátová](#) ve svém příspěvku pro Vltavu.

„Představte si to takhle: jste velmi ambiciózní spisovatel a vydal jste novou knihu. Svou největší. Překonal jste v ní sebe sama, překročil dosavadní limity. Jste dost kritický na to, abyste to sám poznal, nikdo vám nemusí říkat, co jste dokázal. Navíc jen vy sám víte, jak ohromnou cenu jste za napsání knihy zaplatil,“ začíná sloupek spisovatelky [Magdalény Platzové](#) pro web iLiteratura.cz.

[Dominika Holubová](#) vystudovala gymnázium se zaměřením na mezinárodní a veřejné vztahy, nyní studuje první ročník České zemědělské univerzity v Praze. „Jezdím pravidelně na literární soutěže, například na Ortenovu Kutnou Horu, ta je mojí srdcovou záležitostí,“ říká tato fanynka poezie, která se OKH zúčastnila i jako soutěžící. „Báseň je pro mě portrét, akorát místo ksichtu je pocit,“ konstatuje mladá autorka, jejíž tvorbu představila **Nedělní chvílka poezie**.

„**Minulost není nikdy mrtvá**, a to ani tehdy, když už jsou mrtví ti, kdo ji stvořili. Jak známo, minulost totiž tvoříme stále znova, přepisujeme ji jako koncepty dopisů, které posíláme do budoucnosti,“ napsal spisovatel [Jan Němec](#) ve svém textu Prokletí básníci v Pantheonu psaném pro Vltavu.

Básník v noční košili je online poetická ukolébavka s předními českými a mezinárodními básnířkami a básníky každý večer ve 22 hodin v rámci festivalu [Den poezie](#). Ukázky ze své debutové sbírky Právý úhel a několik nových básní zde přečetla i [Alžběta Luňáčková](#).

*

A na závěr jako obvykle připojuji několik čerstvých **knižních tipů**...

[Pavel Petr: Eféb směje se mezi jinými slovy \(nakl. Protimluv\)](#)

Elegie Pavla Petra tvoří básnický celek, který svým pojetím, šíří a rozmanitostí nemá v současné české poezii podobnost. Sedm elegií, sedm básnických knih, sedm cest na jih, na řecký ostrov přes moře na dosah od Afriky. Každá z těchto knih je jiná, pracuje s jinými výrazovými prostředky, jiným rytmem, jinými obrazy. Sedmá, závěrečná kniha cyklu – Eféb směje se mezi jinými slovy – přináší verše mimořádně kondenzované, sevřené, melodicky i rytmicky pevné. Přes mimořádnou vizuální a obrazovou konkrétnost dochází zde básník vyznění často zobecňujícího a shrnujícího. Jako by sbírka nejen něco jedinečného vyslovovala, ale současně i sumarizovala. Texty jsou často krátké, třeba jen šest, sedm veršů, přesto jsou doslova nabity významy. Stěží bychom pro tuto mimořádnou Petrovu sbírku hledali v současné české poezii obdobu. (Jan Šulc)

[Robert Wudy: Skála Vratanka \(nakl. Pavel Mervart\)](#)

Básnická sbírka Skála Vratanka navazuje na autorovu lyrickoepickou prvotinu Nové pověsti (2018), jejíž metodu uchopení světa skrze mýtus rozvíjí v sedmi vzájemně souvztažných básnických skladbách (Joyceův stůl, Benátský chodec, Muž z břecťanu, Proměna neznámého samotáře, Pandořina hrací skříňka, Zah-Zauf, Nezapomenutelný Pimperling), zachycujících historii i budoucnost v okamžicích jejich nekonečného setkávání v mrtvém bodě, kterému se říká současnost.

[Jan Richter: Kapitoly \(vyd. Sdružení Analogonu\)](#)

„Pokud jde o mé psaní, mohl bych hovořit o zhruba dvou principech. Jedním (tím méně frekventovaným) je princip vnitřního modelu, tedy stavu, který ve mně většinou dlouho zraje jakožto modulace původního motivu/myšlenky a na který se postupně nabalují další podněty,

jež se mezi sebou dostávají do vlastní, neovlivnitelné interakce. Zároveň ovšem jsou vystaveny povětrnostním podmínkám a proudům vědomí nebo nevědomí. Častěji však propadám do jakéhosi extatického stavu, tj. do rozpoložení blízkého psychickému automatismu – existuje jistě větší množství subvariant, někdy hraničících s fyzickou bolestí, jindy s ohromujícím veselím či snad štěstím. Záleží na tom jak, záleží na tom kdy, s kým, proč etc. V poslední době často nechávám pouze torza takových ‚vytržení‘ a ostřeluji je motivy bdělými, rozumnými, nechám je na sebe ‚hledět‘. Čekám, co z toho bude.“ (Jan Richter)

Jaroslav Hutka: Karanténa (nakl. Galén)

Po obsáhlém souboru básnického díla a následných sbírkách Pradávné kořeny a Agonda, napsaných v Indii, vydává nakladatelství Galén již čtvrtou knihu básní Jaroslava Hutky, tentokrát napsanou v Čechách. Přestože Hutka je právem vnímán především jako písničkář, tvorba básnická a prozaická tvoří většinu jeho literárního díla. Ve sbírce Karanténa (2020) poznáváme Hutku jako básníka, kterého známe zejména ze sbírek Koryta krve a Hořký déšť. Tedy jako toho, kdo dokáže v jednom asociativním proudu propojit existenciální rozměr každodennosti, osobní deník, aktuální společenskou kritiku, zachycení dějinného rozměru lidského života i náboženskou a filosofickou reflexi do strhujícího celku, který směřuje zejména - k budoucnosti. Až se budou lidé po letech snažit pochopit zevnitř a nezkresleně niterný prožitek celosvětové karantény způsobené rozšířením koronaviru v roce 2020, bude Hutkova básnická sbírka patřit bezesporu k těm nejpřesvědčivějším a nejvíce nadčasovým svědectvím o tomto podivném období.

Petr Nagy

Půlnoční Noviny P. N. naleznete na webu [Literární poustevna](#) a případným zájemcům je budu rád pravidelně zasílat e-mailem ve formátu PDF (pište na poselpulnoci@seznam.cz).